

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslagsstillerne foreslår, at der igangsættes en række udviklingsforsøg i den kommunale sektor, som kan give kommunerne muligheder for at afprøve helt nye metoder i opgaveløsningen. Forslaget er ikke en tro kopi af tidligere tiders frikommuneforsøg. Der er tale om en ny række forsøg, med et nyt indhold og under nogle andre former end frikommuneforsøgene.

Udviklingsforsøgene skal give nye og effektive løsninger, sætte fokus på lovgivningsmæssige barrierer og andre forhold, som kan medvirke til at skabe mere velfærd og valgfrihed for borgerne lokalt.

Regeringen opfordrer ofte kommunerne til at finde nye veje, når de kommunale opgaver skal løses, uden at ville give kommunerne de nødvendige instrumenter hertil.

I aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi og service 2000-2002 fremgår det, at parterne er enige om: »at igangsætte forsøg med forskellige former for friere valg.« I aftaleteksten for den kommunale økonomi for 1999 indgik det, at kommunerne skulle i gang med en omstillingsproces, og at kommunerne i den forbindelse skulle have de fornødne frihedsgrader. »Det er vigtigt, at kommunerne har de nødvendige frihedsgrader i denne omstillingsproces i forhold til tilrettelæggelsen af arbejdet«, lød det i aftalen for 1999.

I den Kommunale budgetoversigt, december 1999, sammenfattes de senere års økonomiske aftaler således, at: »Udover prioriteringen af den kommunale serviceproduktion vil fortsatte forbedringer af den offentlige service i stigende omfang skulle realiseres gennem prioritering og effektiviseringer«.

I Danmark tager den kommunale forvaltning sit udgangspunkt i borgerne. Beslutningerne skal tages så tæt på den enkelte borger som muligt. Begreber som åbenhed, medindflydelse, selvforvaltning og demokratisk kontrol er de demokratiske processer, der er fundamentalt afgørende for at kunne skabe et sundt og aktivt samfund, og selve grundstenen i det kommunale selvstyre.

Kommunerne er under pres. Et økonomisk pres, et pres for mere service og et demografisk pres. Dels har regeringen presset den kommunale økonomi gennem mange ufinansierede løfter om mere og bedre service. Dels er det kommunale skattegrundlag udhulet med indførelsen af bruttoskatten.

I de kommende år vil antallet af ældre stige betydeligt og sætte den offentlige service yderligere under pres. Hvor der i dag er 650.000 personer over 67 år i Danmark, vil der i 2030 være omkring 950.000. Samtidig bliver der færre i den erhvervsaktive alder til at forsørge de mange ældre. Dertil kommer borgernes stigende forventninger til mere og bedre offentlig service. Kommunerne oplever altså en stigende efterspørgsel kombineret med, at borgerne samtidig ønsker en stigende kvalitet i de kommunale serviceydelser.

Kommunerne har derfor, som det også blev udtrykt i den økonomiske aftale for 1999, behov for større frihed for at kunne leve op til de krav og udfordringer, som udviklingen har stillt og vil stille i de kommende år.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at kommunerne skal have mulighed for at gå nye veje i bestræbelserne på at løse opgaverne på en effektiv måde og med en høj kvalitet. I erkendelsen af, at de fremtidige udfordringer for kommunerne kræver nye arbejdsredskaber, bør der straks tages initiativ til nyudvikling af strukturer og arbejdsprocesser lokalt.

Det bliver en afgørende opgave i de kommende år at arbejde for en styrkelse af det kommunale selvstyre ved at gøre det mere nærværende for befolkningen. En forudsætning for fortsat kvalitets- og effektivitetsudvikling er kommunalbestyrelsens mulighed for at prioritere i overensstemmelse med de lokale behov og ønsker. Det forudsætter på den anden side en god og levende dialog mellem kommunalpolitikere og borgerne.

Der findes i dag en lang række barrierer for kommunernes adgang til at løse opgaverne effektivt og med en høj kvalitet. Barrierer, som også er belyst i flere ministerielle rapporter og udvalg. Jf. bl.a. Friere valg på de kommunale serviceområder, som blev ud-